

בש"פ 531/24 - תמיר לוי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 531/24

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: תמיר לוי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 24.12.2023 במ"ת 14948-10-22 שניתנה על-ידי כבוד השופטת א' פינק

תאריך הישיבה: י"ד בשבט התשפ"ד (24024)

בשם העורר: עו"ד אלון קריטי

בשם המשיבה: עו"ד ענבל חן

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 24.12.2023 (מ"ת 14948-10-22, השופטת א' פינק). בית המשפט המחוזי דחה את בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטה המורה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

2. ביום 12.10.2022 הוגש לבית המשפט המחוזי כתב אישום נגד העורר. מבלי לפרט יצוין כי על-פי המתואר בכתב האישום, העורר תקף אדם אחר שאיתו הייתה לו היכרות מוקדמת (להלן: המתלונן), באמצעות אגרופים וסכין, דרש ממנו להעביר לו סכום כסף גדול ואיים עליו כי אם לא יעשה כן יניח "מטען" ברכבו. כתוצאה מהמעשים נגרמו למתלונן פציעות באזורים שונים בגופו, ובפרט חתך לאורך האוזן אשר בגינו הוא נזקק לניתוח. בשל המעשים המתוארים, כתב האישום ייחס לעורר עבירות של חבלה בכוונה מחמירה וסחיטה בכוח.

3. העורר נעצר ביום 4.10.2022 ומעצרו הוארך מעת לעת. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה גם בקשה למעצרו עד תום ההליכים. בדיון שהתקיים ביום 2.11.2022 הסכים העורר לקיומן של ראיות לכאורה וביקש להורות לשירות המבחן לערוך תסקיר בעניינו ולבחון את האפשרות של חלופת מעצר.

4. ביום 29.12.2022 הוגש תסקיר כאמור, שבו צוין כי לעורר רקע עברייני כבר מגיל צעיר, וכי עברו הפלילי כולל 12 הרשעות מהשנים 1996-2011, בין השאר, בעבירות אלימות, סמים ונשק. בגין ההרשעות האמורות נגזרו על העורר מספר עונשי מאסר בפועל, כשבפעם האחרונה הושת עליו בשנת 2011 מאסר בפועל בן 28 חודשים. עוד צוין כי העורר נשוי ואב לשתי בנות שאחת מהן קטינה, וכי אשתו סובלת ממוגבלות פיזית וזקוקה לסיוע בתפקודה היום-יומי. שירות המבחן התרשם כי העורר הפנים לאורך השנים נורמות התנהגות עברייניות ואלימות, וכי הוא "מחזיק בעמדות המאפשרות מעבר על חוק לצורך סיפוק צרכיו בהקשרים שונים ובכלל זאת במסגרת הקונפליקט עם המתלונן, כשגם סנקציות עונשיות אינן מהוות הרתעה משמעותית עבורו". שירות המבחן מצא עוד כי "רמת הסיכון להישנות מעורבות בהתנהגות אלימה הינה גבוהה". שירות המבחן בחן את חלופת המעצר המוצעת, ובכלל זה את אשתו ובתו הבגירה של העורר שהוצעו כמפקחות. באשר לאשתו, שירות המבחן התרשם כי היא מתקשה להבחין בסיכון במצבו של העורר נוכח תחושותיה כלפיו וכן בשל תלותה בו על רקע מצבה הרפואי. אף בתו של העורר נמצאה כלא מתאימה לאחר ששירות המבחן התרשם כי היא אינה מודעת לעומק הבעייתיות במצבו ולסיכון הנשקף ממנו. שני מפקחים נוספים שהוצעו נמצאו אף הם כלא מתאימים לתפקיד הפיקוח, בשל מידת מעורבותם המועטה יחסית בחייו של העורר והיכרותם המצומצמת עם מוקדי הסיכון במצבו. בהתאם לאמור, שירות המבחן המליץ על הותרת העורר במעצר מאחורי סורג ובריה.

5. ביום 4.1.2023 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. בהחלטתו עמד בית המשפט המחוזי על התקיימותן של שלוש עילות מעצר בעניינו של העורר: מסוכנות - הנלמדת מטיבן של העבירות שמיוחסות לו ומעובדות כתב האישום; שיבוש הליכי משפט - בשל ההיכרות בין כל המעורבים בתיק, לרבות העורר והמתלונן; וכן חשש להימלטות מן הדין - בהתחשב בכך שלאחר ביצוע המעשים הנטענים בכתב האישום, העורר נמלט מביתו והסגיר את עצמו רק לאחר כחודשיים. בית המשפט המחוזי הטעים עוד כי לא מצא מקום לסטות מהמלצתו של שירות המבחן, לפיה אין בחלופה שהוצעה כדי להפחית מעוצמתן של עילות המעצר האמורות.

6. ביום 15.10.2023 הורה בית משפט זה, במסגרת דיון בהארכת מעצר שנייה מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, כי בית המשפט המחוזי יבחן מפקחים נוספים שיוצעו על-ידי העורר (בש"פ 7127/23, השופט י' עמית). זאת, בשים לב לכך שהרשעתו האחרונה של העורר היא משנת 2011, ולפרק הזמן שבו כבר שהה במעצר.

7. בהתאם לכך, בדיון שהתקיים ביום 22.10.2023 בחן בית המשפט המחוזי מפקחים חדשים שהוצעו מטעם העורר. בית המשפט המחוזי ציין כי נוכח עוצמתן של עילות המעצר, כפי שפורטו בהחלטתו מיום 4.1.2023, לא ניתן להורות על שחרורו של העורר למעצר בית. עם זאת נקבע כי קיימת היתכנות למעצר בפיקוח אלקטרוני בעיר תל אביב, המרוחקת ממקום מגוריו של המתלונן בעיר יהוד, וכי שלושה מתוך חמשת המפקחים שהוצעו מתאימים למילוי מלאכת הפיקוח. ביום 25.10.2023, לאחר שהוגשה חוות דעת מטעם היחידה לפיקוח אלקטרוני, הורה בית המשפט המחוזי על העברתו של העורר למעצר בפיקוח אלקטרוני, בתנאים ובכפוף להפקדת ערובות. בפרט נקבע כי על העורר להפקיד סך של 40,000 שקלים.

8. העורר הגיש על כך ערר לבית משפט זה, ובמסגרתו טען כי היה על בית המשפט המחוזי להורות על שחרור למעצר בית. כן טען העורר כנגד תנאי ההעברה למעצר בפיקוח אלקטרוני, וכנגד ההחלטה שלא לאשר את אשתו כמפקחת. ביום 26.11.2023 דחה בית משפט זה את הערר בעיקרו, אם כי הפחית את סכום הפיקדון ל-25,000 שקלים בהתחשב במצבו הכלכלי של העורר (בש"פ 8210/23, השופט ע' גרוסקופף). באשר לבקשה להוספת אשתו של העורר כמפקחת ציין בית משפט זה כי מדובר בנושא שיש להעלות בפני בית המשפט המחוזי, במסגרת בקשה לעיון חוזר.
9. בהתאם לכך, ביום 3.12.2023 הגיש העורר בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי שבה נדחתה בקשתו להוסיף את אשתו כמפקחת עליו.
10. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 12.12.2023 הגיעו הצדדים להסדר טיעון בתיק העיקרי, במסגרתו הודה העורר בעובדות המפורטות בכתב אישום מתוקן. יוער כי במסגרת כתב האישום המתוקן הושמטו פרטים מסוימים שפורטו בעובדות כתב האישום המקורי והוחלפו העבירות המיוחסות לעורר. כך, בכתב האישום המתוקן יוחסו לעורר עבירות של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות וסחיטה באיומים, חלף העבירות שיוחסו לו בכתב האישום המקורי. הטיעונים לעונש בתיק נקבעו לחודש אפריל 2024.
11. ביום 13.12.2023 הגיש העורר בקשה מתוקנת לעיון חוזר. בבקשה זו הוא נדרש להסדר הטיעון והטעים כי מדובר בשינוי נסיבות המצדיק בחינה מחודשת של האפשרות להעברתו למעצר בית. הוא הוסיף והצביע על כך שהודה במיוחס לו ונטל אחריות על מעשיו באופן שמייתר את עדות המתלונן. עוד הדגיש העורר את משך הזמן שבו הוא עצור ואת העובדה שלא הפר את תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני. עוד הוסיף העורר כי מצא מעסיק אשר מוכן לפקח עליו, וכך יוכל לפרנס את משפחתו, דבר שהוא זקוק לו נוכח מצבו הכלכלי. המדינה טענה מנגד כי לא חל כל שינוי נסיבות המצדיק את הבקשה לעיון חוזר. אדרבה: לטענת המדינה, העורר כבר אינו בחזקת חף מפשע, והוא הורשע בכתב אישום חמור המלמד על הסיכון הנשקף ממנו. המדינה הטעימה עוד כי המתלונן, המתגורר בעיר מגוריו של העורר, צפוי להעיד בשלב הטיעונים לעונש. עוד נטען, כי ממילא לא חלף מספיק זמן מאז הועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני.
12. ביום 24.12.2023 דחה בית המשפט המחוזי את בקשתו של העורר לעיון חוזר. בית המשפט המחוזי הדגיש כי העורר הועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני לפני פחות מחודשיים, וכי אין בזמן שחלף כדי להצדיק בקשה לעיון חוזר. בית המשפט המחוזי ציין כי שינוי הנסיבות הביא אומנם להפחתה מסוימת במסוכנותו של העורר, בשים לב לכך שכתב האישום המתוקן מקל ביחס לכתב האישום המקורי. עם זאת, הובהר כי העובדה שהעורר אינו עוד בחזקת חף מפשע מעצימה את הסיכון הנשקף ממנו. באשר לבחינתה של אשת העורר כמפקחת נוספת קבע בית המשפט המחוזי כי נוכח חלוף הזמן והשינוי בעמדתו של העורר ביחס לאישומים - שירות המבחן יבחן פעם נוספת את האפשרות למנותה כמפקחת.
13. על החלטה זו הוגש הערר שבפני. העורר שב על מרבית הטענות שהעלה בפני בית המשפט המחוזי. מלכתחילה, העורר טען כי חלוף הזמן, בצירוף הודאתו וקבלת האחריות מצדו מהווים שינוי נסיבות המצדיק את העברתו למעצר בית בקרב משפחתו, חרף הקרבה למתלונן. לגישתו של העורר, נוכח הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן התאיין החשש להשפעה על עדותו של המתלונן. העורר הוסיף וטען כי פניו הם לטיפול ושיקום וכי הותרתו במעצר בפיקוח אלקטרוני מסכלת אפשרות זו. בנוסף, העורר הטעים כי יש ליתן משקל לריחוק שבו הוא נמצא מבנותיו במסגרת

קביעת מקום המעצר. כמו כן, העורר עתר לכך שיתאפשר לו לצאת לעבודה, במסגרת חלונות שייקבעו, בהתחשב בכך שקיים מפקח המוכן להשגיח עליו בשעות העבודה ובפגיעה הכלכלית הקשה שנגרמת למשפחתו כתוצאה מכך שאינו עובד.

14. הדין בערר התקיים בפני ביום 24.1.2024. באת-כוח המדינה עדכנה כי ביום 23.1.2024 הוגש תסקיר של שירות המבחן בכל הנוגע לבקשה להוסיף את אשתו של העורר כמפקחת. תסקיר זה חזר והתייחס לרמת סיכון גבוהה להישנותה של התנהגות אלימה מצדו של העורר. כן צוין בו כי חרף ההתקדמות מסוימת שחלה אצל אשתו בכל הנוגע להתייחסות עניינית להתנהגותו, היא לא תוכל לשמש כמפקחת נוכח מעורבותה הרגשית הגבוהה.

15. על רקע העדכון ביחס לתסקיר והערות של בית המשפט, צמצם בא-כוח העורר את טענותיו לאפשרות של העתקת המעצר בפיקוח אלקטרוני לביתו של העורר (גם אם לא בפיקוח אשתו, אלא בפיקוחם של המפקחים הקיימים). הוא הוסיף והטעים כי עדותו של המתלונן אינה דרושה עוד לצורך הכרעה בשאלת האשמה, ועל כן הקרבה היחסית בין מקום מגוריהם מאבדת מחשיבותה.

16. מנגד, באת-כוח המדינה הביעה חששות באשר לאפשרות להעתיקו של המעצר בפיקוח אלקטרוני לביתו של העורר בשל קרבתו למקום מגוריו של המתלונן, אשר צפוי להעיד בשלב הטעונים לעונש.

17. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים אני סבורה כי דין הערר להתקבל באופן חלקי בלבד, במתכונת המצומצמת הנוגעת להעתיקת מקום המעצר בפיקוח אלקטרוני. בשונה מבא-כוח העורר אינני סבורה כי כתב האישום המתוקן מצביע על מסוכנות נמוכה באופן משמעותי (וכמובן, מבלי לנקוט עמדה לגופו של התיק או לענישה בו בסופו של דבר). עם זאת, הסדר הטיעון מהווה נקודת תפנית בתיק שיש בה משום שינוי נסיבות. כמו כן, נוכח מצבה הבריאותי של אשתו של העורר, משכה של תקופת המעצר והעובדה שהעורר לא הפר את תנאי המעצר, דומה שיש מקום להקל על המשפחה בכללותה על דרך של העתיקתו של המעצר בפיקוח אלקטרוני לבית המשפחה - אך מבלי שאשתו תשמש כמפקחת. בנסיבות אלה אין צורך להידרש לכלל הטענות האחרות שבא-כוח העורר כבר אינו עומד עליהן. לצורך כך אני מורה ליחידה לפיקוח אלקטרוני להגיש לבית המשפט המחוזי חוות דעת באשר להיתכנות לביצוע מעצר בפיקוח אלקטרוני בבית משפחתו של העורר, וזאת עד ליום 7.2.2024. לאחר הגשת חוות הדעת האמורה ייתן בית המשפט המחוזי הוראות מתאימות לפי שיקול דעתו.

18. סוף דבר: הערר מתקבל באופן חלקי כאמור בפסקה 17 לעיל.

ניתנה היום, כ"א בשבט התשפ"ד (31.1.2024).

ש ו פ ט ת